

Iz risb idrijskih
realcev.

idrijski realci

TEODOR STORM — FR. LOČNIŠKAR:

Strugar Pavel Pavlovič.

(Dalje)

aj ti je znano naše strelišče na južnem koncu mesta ob cesti. Na glavnih vratih je bil v onem času narisana še strelec v naravni velikosti, s puško na rami in s peresom za klobukom; sicer je bila pa stara stavba še slabša kot je dandanes. Društvo se je skrčilo na tri člane; srebrne čaše in rogove za smodnik, ki so jih darovali društvu razni bogati in visoki gospodje, so polagoma zapravili. Velikanski vrt so oddali v najem, in po njem so se pasle odslej ovce in koze. Stare, dvonadstropne hiše ni nihče več rabil, še stanovanj ni bilo v nji; zapuščena in propadla je stala med drugimi hišami; le v pusti, ledenomrzli dvorani, ki je zavzemala skoro ves gorenji prostor, so časih še kazali svoje umetnosti močni možje in razni igralci. Samo takrat so se odprla težka vrata.

Počasi se je približal večer; nazadnje pa je prišla še težava, zakaj oče me ni pustil z doma prej kot pet minut pred začetkom predstave; učil me je potrepeljivosti in si najbrž mislil, da bom potem bolj miren v gledališču.

Slednjič sem bil na mestu. Velika vrata so bila odprta, in vsakovrstni ljudje so drveli noter; zakaj tiste čase so hodili še radi k takim zabavam;

do Ljubljane je bilo daleč, in marsikdo je rajši pustil vse doma in šel gledat igro. Ko sem prišel na vrh hrastovih stopnic, sem dobil pri vходу v dvorano Rezikino mater, ki je sedela pri blagajnici. Približal sem se ji zaupno in si mislil, da me pozdravi kot starega znanca; a sedela je tam tiho in mi vzela vstopnico, kot bi ne bil v nikaki zvezi z njeno rodovino. Malo plašno sem vstopil v dvorano; pričakujoč napovedane igre, so vsi ljudje šepetali med seboj; vmes pa je igral na gosli naš mestni muzikant s tremi tovariši. Prvo, kar sem zagledal, je bila rdeča zavesa na koncu dvorane, pod katero je igrala godba. Na zavesi sta bili narisani dve trobenti, ki sta ležali navzkriž čez liro; kar se mi je posebno znamenito zdelo, je bilo to, da je bil na vsakem ustniku trobent narisana obraz: eden je bil vesel, drugi pa žalosten. Tri prve klopi so bile že zasedene. Pririjem se v četrto, kjer dobim sošolca, ki je prišel sem s svojimi starši. Za nami so bili vedno višji sedeži, tako da so bila stojišča za višino moža vzvišena nad nami. Tudi tam je bilo menda natlačeno; natančno nisem mogel videti, zakaj sveče, ki so gorele na stranskih stenah, so le slabo razsvetljevale prostor. Moj sosed mi je hotel pripovedovati zgodbo iz šole; nisem mogel razumeti, da misli kaj takega; jaz sem bil ves zamaknjen v zaveso, ki so jo razsvetljevale lučce nad našimi muzikanti. Sedaj se zavesa zamaje, in za njo se začne gibati čudežni svet; še en hip — in oglasi se zvonček; v hipu potihne šepetanje navzočih, in zavesa se dvigne. — Pogled na oder me je prestavil tisoč let nazaj. Videl sem na dvorišče srednjeveškega gradu, kjer sta se živo pogovarjala dva človeka, visoka komaj po en meter. Oni s črno brado in s peresom za klobukom je bil grof Zmagomir. Z zlatimi nitkami pretkan plašč je imel ognjen čez rdečo obleko. Šel je na vojno proti Mavrom in je oskrbniku Golu, ki je stal poleg njega v modrem, s srebrom pretkanem jopiču, priporočal v varstvo svojo soprogo Genovefo. Nezvesti Golo je bil na videz jako potr, ker je grof sam odhajal na vojno. Sedaj se začujejo zategli glasovi trobent, in prikaže se lepa Genovefa v dolgi, modri obleki. Še enkrat objame svojega moža in govori: „Dragi moj Zmagomir, da bi te le divji sovražniki ne mučili!“ — Še enkrat zadone trobente, in grof odkoraka pokonci in ponosno z dvorišča; slišalo se je, ko je zunaj odhajala oborožena četa. Hudobni Golo je bil sedaj gospodar v gradu.

Igrali so naprej, kakor si gotovo že bral v knjigi. Sedel sem na svoji klopi kot začaran; to nenavadno gibanje, ti lepi ali pa hreščeči glasovi, ki so po mojem mnenju prihajali iz ust narejenih oseb, vse to nenavadno življenje figur je delovalo name s privlačno silo.

Še lepše je bilo drugo dejanje. V gradu je bil sluga, opravljen v rumeno obleko, ki mu je bilo ime Gašperček. Če ta fant ni bil živ, ni bil še nihče pod solncem; pravil nam je take dovtype, da se je dvorana kar tresla od smeha; v nosu, ki je bil tako velik kot konec klobase, je moral nekaj imeti, ker je konec nosu bingljal semintje, kot bi tudi on ne mogel mirovati, kadar je Gašperček povedal kako smešno. „Še enkrat!“ smo kričali, in skočil je vselej spet na oder; stopil je prav spredaj in začel govoriti s palcem; znal ga je tako izrazno pregibati kot bi hotel reči: „Tu nič, tam

nič; če ne dobiš nič, nimaš nič!“ In njegovo škiljenje — to je bilo tako zavedljivo, da so prvi hip vsem gledalcem stopile oči navzkriž. Jaz sem bil ves zateleban v Gašperčka!“

Slednjič je bilo igre konec, in sedel sem zopet doma v sobi ter molče užival nekaj pečenega; oče je sedel v naslonjaču in kadil pipo. „No, fant,“ reče, „ali so bili živi?“

„Ne vem, oče,“ odgovorim in jem naprej; bil sem že popolnoma zmešan.

Nekaj časa me je gledal in se smehljaj. „Slišiš, Pavel,“ reče potem, „prevečkrat ne smeš iti gledat teh komedij; te stvari ti lahko nazadnje hodijo še v šoli na misel.“

* * *

Oče je govoril prav. Računstvo mi je šlo prihodnja dva dni tako slabo, da mi je učitelj grozil s slabšim redom. — Če sem računal, mi je šumel po glavi čisti glas Genovefin: „Ah, dragi moj Zmagomir, da bi te le sovražniki ne mučili!“ Enkrat — pa ni nihče videl — sem celo napisal na tablo „ $\frac{3}{4}$ + Genovefa“. — Ponoči sem hipoma zaslišal glas „še enkrat,“ in v tem hipu je skočil na mojo posteljo Gašperček; uprl se je z obema rokama na blazino in mi zaklical: „Ljubi bratec, preljubi moj bratec!“ Kavsnil me je s svojim dolgim nosom, nakar sem se zbudil. Tedaj sem razvidel, da sem samo sanjal.

Vse to sem pa ohranil zase; doma se nisem upal niti črhnuti o čudoviti igri. Prihodnjo nedeljo je izklincevalec spet hodil po ulicah, razbijal po svoji plošči in klical: „Danes zvečer na strelišču: Favstova pot v pekel, otroška igra v štirih dejanjih!“ Tedaj se nisem mogel več zdrževati. Hodil sem okrog očeta kot mačka okrog vrele kaše; nazadnje je vendar spoznal, kaj hočem. „Pavel,“ mi reče, „bojim se, da bi ti ne škodovala ta nestrpnost; mogoče bo bolje, ko se enkrat nasitiš.“ Nato poseže v žep in mi da denar za vstopnino.

Hitel sem takoj iz hiše; šele na cesti se spomnim, da imam še osem ur časa do predstave. Šel sem na stezo, ki je držala po bregu za streliščem. Ko sem pa stopil na vrt strelišča, me je nekaj vleklo v poslopje; mogoče bi videl pri oknu še napravljene punčke; zakaj oder je stal pri oknih na zadnji strani hiše. A moral bi iti še čez gorenji del vrta, ki je bil zasajen z lipami in s kostanji. Malo tesno mi je bilo pri srcu; nisem se upal naprej. Hipoma me nekdo sune s tako močjo v hrbet, da sem odletel dvajset korakov naprej. Bil je ta dobrotnik — kozel, ki se je pasel na vrtu. To je pomagalo; ko se ozrem okrog, sem bil že pod drevesi.

Bil je žalosten jesenski dan; posamezni rumeni listi so že padali z dreves na zemljo; nad menoj v zraku so kričali žerjavi, ki so leteli v južne kraje; nikjer ni bilo videti niti slišati človeka. Počasi sem šel po plevelnati stezi, ki je držala do nizkega zidu, ki je ločil vrt od hiše. Res, zagledal sem dvoje oken, za enim se je pa videla nerazločno punčka. Stal sem nekaj časa, in prihajalo mi je tesno v tej samoti.

Tedaj zagledam, kako se spodaj odpirajo težka vrata, obenem pa pokuka skozi nje črna glavica. „Rezika!“ zakličem.

Gledala me je debelo s svojimi temnimi očmi. „Pozdravljen,“ mi reče, „nisem vedela, da stikaš ti tukaj okrog! Odkod pa prihajaš?“

„Jaz? Bil sem na izprehodu, Rezika! Povej mi, ali že sedaj igrate komedijo?“

Odkimala je z glavo in se smehljala.

„Kaj pa delaš tukaj?“ jo vprašam in zlezem čez zid k nji.

„Očeta čakam,“ mi odgovori; „šel je domov iskat žrebļev in trakov, ker hoče vse pripraviti do večera.“

„Ali si sama tukaj, Rezika?“

„O ne, saj si tudi ti tu.“

„Mislim, če ni tudi tvoje matere v dvorani,“ ji odgovorim.

Mati je bila doma, kjer je popravljala punčkam obleke. Rezika je bila popolnoma sama.

„Poslušaj,“ rečem zopet jaz, „ali bi mi hotela z nečem postreči; med vašimi lesenimi igračami je tudi neki Gašperček; tega bi jako rad enkrat videl prav od blizu.“

„Tistega z velikanskim nosom?“ reče Rezika in nekaj časa pomišlja. „No, to bi že šlo; ampak hitro, da ne pride prej oče.“

Hitro stopiva noter in stečeva po stopnicah. Skoro temno je bilo v veliki dvorani; zakaj okna, obrnjena na vrt, je zakrival oder; le pri razpokah je prihajal kak solnčni žarek v sobo.

„Pojdi,“ reče Rezika in odgrne zaveso pri steni; zmuznila sva se skozi, in stal sem za odrom. — Pogled na oder od zadaj je bil pri dnevni svetlobi precej žalosten; bil je zbit iz desak in pregrnjen s platnenimi kosi: to je bilo pozorišče, kjer se je tako prevarljivo predstavljalo življenje svete Genovefe.

A prekmalu sem se pritožil; na žici, ki je bila napeta z odra na steno, sta viseli dve čudoviti figuri; nšsem ju mogel spoznati, ker sta bili obrnjeni s hrbtom proti meni.

„Kje je pa drugo, Rezika?“ Rad bi bil videl naenkrat vso družbo.

„Tukaj v shrambi,“ reče Rezika in potrka s prstkom na zaboj, ki je stal v kotu; „ta dva tu smo že zavrgli; le pojdi sem in oglej si; je že tukaj tvoj prijatelj Gašperček!“

Bil je res. „Ali igra tudi danes zvečer?“

„Seveda, ta igra vselej!“

Opazoval sem čudežnega, meni tako dragega možica. Hipoma se zaguga, zakaj visel je na sedmerih vrvcah; glava mu pade naprej, tako da je imel velike oči obrnjene v tla, rdeči nos, podoben širokemu kljunu, pa mu je ležal na prsih. „Gašperček, Gašperček,“ sem mislil sam pri sebi, „kako žalostno visiš tukaj!“ Zdelo se mi je, kot bi mi odgovoril: „Čakaj, bratec, čakaj večera!“ — Ali se mi je samo tako zdelo, ali je v resnici govoril?

Ozrem se. Rezika je odšla; gotovo je šla k vratom, da bi videla, kdaj se vrne oče. Zaslišim ravno, ko je odhajala iz dvorane: „Samo prijemati ne smeš figur!“

Vendar nisem mogel pustiti stvari pri miru. Tiho stopim na klop in začnem vleči sedaj za eno vrvco, sedaj za drugo; čeljusti začno šklopotati, roke se dvignejo, in začne se tudi čudoviti palec sunkoma pregibati semtertja. Stvar mi ni delala nikakih težav; prej nisem mislil, da je to tako lahko. — Toda roke so se pregibale samo naprej in nazaj; in vendar jih je Gašperček prejšnji večer lahko razprostrl od sebe, celo nad glavo jih je sklenil! Poizkušal sem z vsemi vrvkami in nazadnje še z roko; a ni se mi hotelo posrečiti. Sedaj zaslišim v notranjosti figure neki „resk“. — „Stoj!“ si mislim, „roke proč! Lahko narediš kako škodo!“

Tiho stopim spet s klopi, obenem pa zaslišim, da je Rezika stopila v dvorano.

„Hitro, hitro!“ mi kliče in me vleče po temi do stopnic; „sicer ni bilo prav, da sem te privedla noter; pa kaj, si imel vsaj veselje!“

Jaz sem pa še vedno mislil na oni „resk“. „Pa saj ne bo nič hudega,“ sem tolažil samega sebe in bežal po stopnicah, potem pa skozi vrata pod milo nebo.

To sem vedel sedaj, da je bil Gašperček iz lesa; in Rezika — kako lepo je govorila in kako hitro mi je pokazala vse skrivnosti! Seveda ni bilo vse v redu, saj je sama rekla, da oče ne sme vedeti za to. Priznati moram v svojo sramoto, da mi ta skrivnost ni bila neljuba; s tem se mi je stvar še bolj priljubila in bil sem ves srečen, ko sem koracal pod lipami in kstanji na stezo za streliščem.

A med takimi prijetnimi mislimi me je večkrat vznemiril oni „resk“ v Gašperčku; vedno sem slišal oni neprijetni glas, ki me je navdajal s strahom.

* * *

Odbila je ura sedem; na strelišču je bilo vse zasedeno, zakaj bila je nedelja; stal sem zadaj na precej vzvišenem mestu. Lučce so gorele ob stenah, in mestni muzikant je igral s svojimi tovariši; zastor se dvigne.

Pokaže se visoka obokana soba. Pred velikansko, odprto knjigo sedi v črnem plašču doktor Favst in bridko toži, da mu vsa njegova učenost nič ne pomaga; toži, da nima nobene cele suknje več in da se ne more izkopati iz dolgov; hoče se zvezati s peklom. — „Kdo me kliče,“ se začuje grozen glas od leve strani izza oboka. — „Favst, Favst, ne vdaj se!“ ga svari drugi glas z desne. — Toda Favst sklene zvezo s peklom. — „Gorje, gorje tvoji ubogi duši!“ je vzdihoval žalostno angel. Od leve strani pa se je čul škodoželjen smeh. — — Nekdo potrka na vrata. „Oprostite, blagorodje!“ reče Favstov sluga, ki je vstopil. Prosil ga je, če sme vzeti pomočnika za težja dela, da bi se sam bolj posvetil učenju. „Zglsil se je pri meni mož,“ pravi, „ki mu je ime Gašperček in se mi zdi prav pripraven.“ — Favst pokima milostljivo z glavo in reče: „Prav, dragi sluga, to ti dovoljujem.“ Nato oba odideta. — —

„Ho-hop!“ zakliče nekdo. V tem hipu pa skoči na oder Gašperček s torbico na grbi.

„Hvala Bogu!“ si mislim; „čisto zdrav je še; skače še ravno tako kot pretečeno nedeljo v gradu lepe Genovefe!“ In čudno, dasiravno sem ga imel še dopoldne za smešno figuro, me je vendar takoj s prvimi besedami očaral.

Neutrudno je hodil po sobi gorindol. „Če bi me moj oče videl sedaj,“ pravi, „to bi me bil vesel. Vedno mi pravi: Gašperček, glej, da boš hitro izvrševal svoja dela! — O, to gre hitro in visoko!“ — Nato hoče zagnati svojo torbico v zrak; letela je res do stropa, ker je bila na žici; toda — Gašperčkove roke se niso premaknile od života; na vse načine jih je vzdigoval, a niso se premaknile niti za ped kvišku.

Gašperček je govoril dalje, a delal ni nič več. — Za odrom je nastal nemir; slišalo se je tiho, a jezno govorjenje; nadaljevanje igre je bilo preprečeno.

Meni je bilo hudo! Rad bi bil zbežal, pa sem se sramoval. In če se še Reziki po moji krivdi kaj pripeti!

Tedaj začne Gašperček hipoma žalostno rjoveti; pobesil je glavo in roke, in Favstov sluga pride spet na oder ter ga povprašuje, zakaj tako zdihuje.

„Ah, moj zob, moj zob!“ kriči Gašperček.

„Dobri prijatelj,“ reče sluga, „pokaži mi svoja široka usta!“ — Ko ga nato zagrabí za veliki nos in mu odpre žrelo, stopi zopet Favst v sobo. „Oprostite blagorodje,“ reče sluga, „tega človeka ne morem več rabiti; iti mora takoj v bolnišnico!“

„Ali je bolnišnica gostilnica?“ vpraša Gašperček.

„Ne, dobri prijatelj,“ odgovori sluga, „to je klavnica. Tam ti izderejo zob modrosti, in rešen si vseh bolečin.“

„Za Boga,“ vzdihuje Gašperček, „da me mora zadeti taka nesreča! Zob modrosti, pravite, gospod sluga! Še nihče ga ni imel v naši rodovini! In s tem bo tudi konec moje modrosti?“

„Seveda, dragi prijatelj,“ reče sluga; „slugo z zobom modrosti jako rabim; taki so le za nas učene ljudi. Pa saj imaš še enega bratranca, ki se mi je že ponudil. Samo,“ se obrne k Favstu, „če mi dovoli vaše blagorodje!“

Doktor Favst se ponosno ozre.

„Storite, kar vam je drago, ljubi sluga,“ odgovori na to, „samo ne motite me dalje pri učenju čarovništva s svojimi otročarijami!“

„Slišiš,“ reče krojaški pomočnik, ki je stal pred menoj, svojemu sosedu, „to pa ne sodi k igri; meni je znana, videl sem jo pred kratkim na Koroškem.“ — Drugi pa odgovori: „Molči vendar, Korošec!“ in ga sune pod rebra.

Na odru je nastopil med tem drugi Gašperček. Bil je popolnoma podoben svojemu bratranču in je tudi prav tako govoril; samo s palcem ni mogel tako gibati, in nos je bil malo drugačen.

Oddahnil sem se, ko so igrali dalje in pozabil sem zopet na vse okrog sebe. Nato nastopi peklenski Mifistofel z rdečim plaščem in z rožičkom na čelu. Favst podpiše z lastno krvjo pogodbo s peklom:

„Služi mi štiriindvajset let, potem sem tvoj z dušo in s telesom!“

Nato odletita oba v Mefistofelovem čarovniškem plašču v zrak. Na Gašperčka pa je padla iz zraka velikanska žaba z netopirjevimi krili. „Na tem peklenskem vrabcu odjaham v Parmo,“ zakliče Gašparček, sede na žabo, pokima z glavo, in oba odletita v višavo.

Stopil sem prav zadaj k steni, da sem bolj videl na oder. Zastor se dvigne zadnjokrat.

Favst in Gašperček sta zopet v domačem mestu. Gašperček je postal nočni čuvaj; hodi po temnih cestah in naznanja ure:

„Čujte, žena me nemila
je doma hudó nabila;
bojte hudih se pesti —
ura je že polnoči!“

Iz daljave se čuje ura, ki bije polnoči. Tedaj se priguglje na oder Favst; poizkuša moliti, a sliši samo rjojenje in šklepetanje zob. V višavi se zasliši gromovit glas . . .

Ravno ko priplavajo z višine v ognjenem dežju trije črnolasi hudobci, da bi siromaka vzeli, začutim, da se pod mojimi nogami pregiblje deska. Ko se pripognem, da bi videl, kaj je, se mi zazdi, kot bi slišal nekak šum; poslušam bolj natanko; zdelo se mi je, da joka otrok. — „Rezika,“ si mislim; „ko bi bila Rezika!“ Kakor kamen mi je padla na vest zopet moja pregreha; nisem se več zanimal za doktorja Favsta in njegovo pot v pekel.

Burno mi je utripalo srce, ko sem se prerival skozi vrste poslušalcev, da bi pri strani zlezal skozi odprtino pod pod. Hitro zdrsnem v spodnji prostor, kjer sem lahko ob kraju šel pokonci; a bilo je tako temno, da sem se zadeval z nogo ob grede in late. „Rezika!“ zakličem. Ihtenje, ki sem ga še ravnokar slišal, hipoma potihne; a tam v najtemnejšem kotu zagledam, da se nekaj premika. Tipljem naprej, do kouvca — in tam jo dobim, sključeno, z glavico v naročju.

Potegnem jo za obleko. „Rezika,“ rečem tiho, „ali si ti? Kaj delaš tu?“ Odgovorila ni ničesar, ampak začela iznova ihteti.

„Rezika,“ vprašam spet; „kaj ti je? Govori vendar!“

Nato malo dvigne glavo. „Kaj naj govorim,“ mi reče „saj sam veš, da si pokvaril Gašperčka.“

„Da, Rezika!“ odgovorim pobito; „sam vem, da sem storil to.“

„Da, ti! — In rekla sem ti, da ga pusti!“

„Rezika, kaj naj storim?“

„Kaj! Nič!“

„A kaj bo iz tega?“

„Tudi nič!“ Iznova začne glasno jokati.

„A jaz — če pridem domov, bom tepena!“

„Tepena, Rezika!“ — Zdelo se mi je, da sem popolnoma uničen. „Ali je tvoj oče tako strog?“

„Oh, moj dobri oče!“ ihti Rezika.

Torej mati! O, kako sem bil že hud na to žensko, ker je vedno tako leseno sedela pri blagajnici!

Z odra zaslišim novega Gašperčka, ki je zaklical: „Igre je konec!“ Nato se zasliši drsanje in ceptanje ljudi, ki so drveli proti izhodu. Zadnji je šel mestni muzikant s svojimi tovariši, kakor sem spoznal po glasu basú, ki se je parkrat zadela ob steno. Polagoma je nastal mir, le za odrom je še govoril gospod Leskar s svojo ženo. Čez nekaj časa prideta tudi ta dva v dvorano; najbrž sta snažila in ugašala svetilke ob odru in stenah, zakaj prihajalo je vedno temnejše.

„Da bi le vedel, kje je ostala Rezika,“ reče gospod Leskar svoji ženi, ki je nekaj delala ob nasprotni steni.

„Kje naj bi bila?“ reče ta; „nagajivka je šla gotovo domov!“

„Ti malo prehudo ravnaš z njo,“ reče mož; „ona je preveč rahločutna!“

„Ah, kaj!“ reče žena; „kaznovati jo moram; da nam je ravno pokvarjeni Gašperček dosti koristil, to že ve tudi ona; nikdar več ga ne po-
praviš, a njegov bratec je le za največjo silo!“

Glasi pogovor je odmeval v prazni dvorani. Počeni sem k Reziki; prišla sva se za roke in sedela tiho kot miši.

„Sicer se mi pa prav godi,“ reče spet gospa, ki je stala ravno nad nama, „zakaj sem ti pa pustila, da si uprizoril zopet to nesrečno igro! Moj pokojni oče je ni hotel svoja zadnja leta nikdar!“

„No, no, Reza,“ reče spet gospod Leskar, „tvoj oče je bil poseben mož. Igra vendar vselej napolni blagajnico; in v igri je tudi nauk in zgled za brezbožneže tega sveta!“

„Igrali smo jo pa danes zadnjikrat! Sedaj mi pa ne govori več o tem,“ reče žena.

Gospod Leskar je molčal. — Zdelo se mi je, da gori samo še ena luč in da gresta mož in žena proti izhodu.

„Rezika,“ zašepeče, „zaklenili naju bodo!“

„Naj!“ reče ona; „jaz ne grem od tu!“

„Potem ostanem tudi jaz!“

„Pa tvoj oče in tvoja mati?“

„Vseno ostanem pri tebi!“

Vrata v dvorano se zapro; nato pa odideta oče in mati po stopnicah, odpreta glavna vrata in stopita na cesto.

Midva pa sva sedela kake četrte ure, ne da bi izpregovorila besedico. K sreči se spomnim, da imam v žepu še dve masleni štručki, ki sem ju kupil po poti in ki sem nanje popolnoma pozabil. Eno dam Reziki v roko; vzela jo je molče, kakor bi se razumelo samo ob sebi, da ji moram preskrbeti večerjo; začela sva jesti in kmalu tudi nehala. — Nato vstanem in rečem: „Pojdiva za oder, tam bo bolj svetlo; mislim, da sije zunaj mesec!“ Rezika je potrpežljivo šla z menoj čez late in prečnice v dvorano.

Ko prideva za oder, je sijala skozi okna od vrta sem luna.

Na žici, kjer sta bili zjutraj samo dve figuri, sem videl sedaj vse, ki so nastopale v igri. Tu je visel blede Favst, rogati Mefistofel, trije črnolasi

Skozi okno je sijala luna.

hudobci, poleg krilate žabe sta visela tudi oba Gašperčka. Čisto tiho so viseli tu v blede mesečini; zdeli so se mi kot mrličji. Glavni Gašperček je k

sreči pobesil svoj nos na prsa, drugače bi bil mislil, da me preganja s svojimi pogledi. Z Reziko nekaj časa nisva vedela, kaj naj storiva; stopala sva po odru, plezala po njem, nazadnje pa se nasloniva na okno. — Bližalo se je slabo vreme; tam na nebu je plaval proti luni črn, teman oblak; listje je padalo z dreves in se kopičilo po tleh.

„Glej,“ reče Rezika, „kako se kopičijo oblaki; sedaj pa ne more moja stara, dobra tetka gledati z nebes na zemljo.“

„Kakšna tetka?“ vprašam.

„Ko sem bila še jako majhna, mi je umrla.“

Nato sva zrla zopet v noč. —

Ko zapiše močan veter proti oknu, začne molčeca družba na žici ropotati s svojimi lesenimi udi. Nehote se ozrem tja in vidim, kako se jim v vetru majejo glave in zapletajo noge. Hipoma pade bolnemu Gašperčku glava nazaj, tako da me je gledal s svojimi belimi očmi; zato rečem Reziki, da bi bilo bolje, če greva malo v stran.

Ne daleč od okna sta stala dva zaboja; med njima in med pregibajočo se družbo je visela zavesa; zaboja sta bila prazna, samo nekaj cunj je ležalo tam, ki so vanje najbrž zavijali figure.

Ravno ko hočem tja, zaslišim pri oknu Reziko, kako zeha.

„Ali si trudna, Rezika?“ jo vprašam.

„Ne,“ odgovori, medtem ko se stisne prav skupaj; „samo malo zebe me!“

Tudi mene je zeblo, ker je bilo precej mraz. „Pojdi sem,“ ji rečem, „zavijeva se v cunje.“

Pustila je voljno, da sem jo zavil vanje; podobna je bila bubi, samo da je na enem koncu gledal na dan prijazen obrazek. „Veš,“ reče zaspno, „zlezla bom v zaboj, kjer je gotovo gorkejšo!“

Tudi meni se je tako zdelo; poleg tega je bil prostor, kjer sta stala zaboja, še dosti prijazen, medtem ko je bilo na odru jako dolgočasno. Kmalu sva sedela neumneža, zavita v cunje, vsak v svojem zaboju; slišala sva samo vrata v dvorani, ki so loputala.

„Ali te zebe, Rezika?“ jo vprašam.

„Malo!“

Legla je v zaboj in zašepetala: „Kaj bo moj dobri oče . . .“ Po njenem dihanju sem spoznal, da je zaspala. Iz svojega zaboja sem malo videl skozi okno. Luna je zopet priplavala izza oblakov, ki so jo nekaj časa zakrivali; stara tetka je zopet lahko gledala na zemljo in gotovo z veseljem. Skozi okno posije mesečina in razsvetli Rezikin obrazek. — Nisem se upal premakniti. „Kako lepo bi bilo,“ sem si mislil, „če bi bila Rezika tvoja sestra in bi bila lahko vedno skupaj!“ Imel nisem ne sestre ne brata; brata si ravno nisem želel, a sestro bi bil imel rad; zato se nisem mogel načuditi svojim tovarišem, ki so se časih prepirali s sestrami in se celo z njimi pretepali.

V tem sem zaspal; dobro še vem, kako hude sanje sem imel. Zdelo se mi je, da sedim sredi dvorane, ob stenah gore luči, jaz pa sedim sam v

klopi. Nad mojo glavo pod stropom jaha Gašperček peklenskega vrabca in kriči: „Hudobnež, hudobnež! Moja roka, moja roka!“

Hipoma me zbudi smeh, ki je odmeval nad menoj; obenem se zasveti pred mojimi očmi luč. „Poglejte no gnezda!“ zaslišim glas svojega očeta, nato pa ostrejšje: „Vstani, fant!“

To je bil glas, ki me je vselej dvignil. Odprem široko oči in zagledam svojega očeta, ki je stal z Leskarjevima pri zabojih; gospod Leskar je imel v roki prižgano svetilko. Sprva se še dvigniti nisem mogel, ker je bil zaboj kratek in sem se zvil v njem v dve gubi. Ko sem pa skočil na noge, sem tako nerodno zamahnil z roko, da bi bil kmalu gospé Leskarjevi zbil klobuk z glave.

„No, no, fant!“ reče ona in stopi korak nazaj; ko stopim iz zaboja, začnem hitro pripovedovati, ne da bi se kaj bal, kaj sem naredil zjutraj.

„Gospa Leskarjeva,“ reče moj oče, ko sem končal, „saj mi dovolite, da obravnam sam s fantom doma to stvar!“

„Seveda, seveda,“ reče ona kakor bi mi zagotavljala dobro zabavo.

Rezika se je medtem prebudila, in oče jo je vzel v naročje. Videl sem, kako ga je objemala, mu šepetala nekaj na uho, mu nedolžno gledala v oči in zatrjevala s prikimovanjem. Kmalu nato seže gospod Leskar mojemu očetu v roko. „Dragi gospod,“ reče, „otroka prosita drug za drugega. Mati, ti tudi menda nisi tako huda! Ne storimo jima nič žalega!“

Gospa Leskarjeva je pa še vedno malo hudo gledala izpod svojega klobuka. „No, boš videl, kako boš igral brez Gašperčka,“ reče in strogo pogleda svojega moža. V očeh svojega očeta sem videl neko zadovoljnost, ki mi je dajala upanje, da ne bo viharja; ko je oče še obljubil Leskarju, da mu poizkusi popraviti Gašperčka in si je gospa dobrohotno popravila klobuk, sem vedel, da ni več nevarnosti zame in za Reziko.

Kmalu smo stopali skozi temne prostore, gospod Leskar s svetilko naprej, midva z Reziko pa, držeč se za roke, za njimi. „Lahko noč, Pavel! Jaz grem spat,“ reče Rezika. Niti opazil nisem, da smo prišli že domov.

(Dalje.)

Zapojte mi, ptičke!

*Zapojte mi, ptičke,
o rojstni vasi,
zapojte mi, ptičke,
o dragi sestrici,
o mami dragi
zapojte!*

*Res pojejo ptičke
o vesnici zlati,
res pojejo ptičke
o pisani trati,
o tem, kar sem prosil —
molčijo ...*

Bogumil Gorenjko.

